

ตัวอย่างผลข้างเคียงจากยา

บทความโดย
ผศ.นพ.พีสนธิ์ จงตระกูล

กรรมการแพทยสภา

ประธานคณะทำงานสร้างความเข้มแข็งประชาชนด้านการใช้อย่างสมเหตุผล (สยส.)

หมอชวนรู้

The Medical Council of Thailand

tmc.or.th

ตัวอย่างผลข้างเคียงจากยา

ตัวอย่างผลข้างเคียงที่พบได้บ่อยจากการใช้ยาในชีวิตประจำวัน

ผลข้างเคียงที่พบได้บ่อยจากการใช้ยาในชีวิตประจำวันดูได้จากตาราง
แต่มีข้อควรทราบก่อนการดูข้อมูลในตารางดังนี้

1

ผลข้างเคียงเหล่านี้เป็นอาการที่อาจเกิดขึ้นได้กับผู้ใช้ยา**บางราย**เท่านั้น
ไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคน

2

การมีอาการผิดปกติหลังใช้ยา อาจเกิดได้จากสาเหตุอื่น
ที่ไม่ได้เป็นผลข้างเคียงจากยา แต่ควรรายงานให้แพทย์ทราบเสมอ

3

ควรให้แพทย์เป็นผู้วินิจฉัยสาเหตุของอาการต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นจากยาหรือไม่
ไม่ควรหยุดยาด้วยตนเอง (ยกเว้นเป็นอาการที่รุนแรง)

ผลข้างเคียง

ยาที่เป็นสาเหตุ

กลไกการเกิด

ง่วง

ยาแก้แพ้บางชนิด เช่น คลอร์เฟนิรามีน
ยาลดความดัน เช่น ไดอะซีแพม
ยาที่มีความสัมพันธ์กับฝัน เช่น ทรามาดอล

กดระบบประสาท
ส่วนกลาง

นอนไม่หลับ

ยาแก้ปวดบางชนิด เช่น ซูโดเอพีดรีน
ยารักษาโรคซึมเศร้า เช่น ซาลูตามอล
ยาเสพติด เช่น เพรดนิโซน เพรดนิโซโลน

กระตุ้นระบบ
ประสาทส่วนกลาง

เวียนศีรษะ

ยาลดความดันเลือด
ยาขับปัสสาวะ

ยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง

ยาเบาหวาน เช่น อินซูลิน กลัยฟีไซด์

ความดันเลือดต่ำเกิน
ระดับเกลือแร่ใน
เลือดต่ำเกิน
กดสมองส่วนการ
ควบคุมการทรงตัว
น้ำตาลในเลือดต่ำ
เกิน

ปวดศีรษะ

ยาเม็ดคุมกำเนิด เช่น ไนโตรกลีเซอรีน
ยาลดความดันเลือด เช่น ไฮโดรคลอไทด์
ยาช่วยให้อวัยวะเพศแข็งตัว เช่น ซิลเดนาฟิล
ยาแก้ปวดทุกชนิดเมื่อใช้มากและบ่อยเกินไป

ขยายหลอดเลือด
โดยเฉพาะบริเวณ
ศีรษะและในสมอง

เหนื่อยง่าย

ยาลดความดันเลือด เช่น อะทีโนลอล

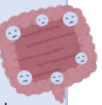
ขัดขวางการทำงานของ
อะดรีนาลีน

หมายเหตุ ถ้ามีการใช้ยาที่มีผลข้างเคียงแบบเดียวกันร่วมกันจะยิ่งทำให้มีอาการมากยิ่งขึ้น
เช่น ง่วงมากขึ้น ท้องผูกมากขึ้น เป็นต้น

ตัวอย่างผลข้างเคียงจากยา

ผลข้างเคียง	ยาที่เป็นสาเหตุ	กลไกการเกิด
ท้องผูก 	ยาต้านการซึมเศร้า เช่น นอร์ทริปทีลีน ยาคลายกล้ามเนื้อ เช่น ออร์เฟนาดริน ยาที่มีความสัมพันธ์กับฝิ่น เช่น โคเดอีน ยาลดความดันเลือด เช่น แอมโลดิพีน ยาลดกรดที่มีอะลูมิเนียมเป็นส่วนประกอบ ยาธาตุเหล็ก	ลดการบีบตัวของลำไส้ หรือทำให้ระยะเวลาการเคลื่อนตัวของอุจจาระนานขึ้น อุจจาระจึงมีลักษณะแข็ง
ท้องเสีย 	ยาปฏิชีวนะ เช่น อะม็อกซิซิลลิน ยาลดกรดที่มีแมกนีเซียมเป็นส่วนประกอบ ยาระบาย เช่น มะขามแขก (เซนนา)	รบกวนแบคทีเรียประจำถิ่นในลำไส้ หรือกระตุ้นการบีบตัวของลำไส้
คลื่นไส้ อาเจียน 	ยาเคมีบำบัด เช่น ยาที่ใช้รักษามะเร็งตับอ่อน ยาปฏิชีวนะ เช่น คลาร์ิทโรไมซิน ยาที่มีความสัมพันธ์กับฝิ่น เช่น เฟนทานิล ยาแก้ปวดไมเกรน เช่น เออร์โกตามีน ยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ ¹	กระตุ้นศูนย์การอาเจียนในสมอง หรือระคายเคืองทางเดินอาหาร
ปากแห้ง คอแห้ง 	ยาต้านการซึมเศร้า เช่น นอร์ทริปทีลีน ยาขับปัสสาวะ เช่น ไทอะไซด์ ฟุโรซีไมด์ ยาแก้แพ้ เช่น บรอมเฟนนิรามีน ยาแก้ปวดท้อง เช่น ไฮออสซีน	ยับยั้งการหลั่งน้ำลาย หรือทำให้ร่างกายขาดน้ำ
สับสน 	ยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ ¹ ยาสเตียรอยด์ เช่น เพรดนิโซน เพรดนิโซโลน	ระคายเคืองทางเดินอาหาร
เจ็บกล้ามเนื้อ ² 	ยาลดไขมันในกลุ่มสแตติน เช่น ซิมวาสแตติน	รบกวนการใช้พลังงานของกล้ามเนื้อ

¹ ยากลุ่มนี้มีชื่อเรียกในภาษาไทยว่า “เอ็นเสด” ตัวอย่างยาในกลุ่มนี้ เช่น แอสไพริน ไอบูโพรเฟน นาพรอกเซน ไดโคลฟีแนค ไพรอกซิแคม ซีลีคอกซิบ และเอโตริคอกซิบ

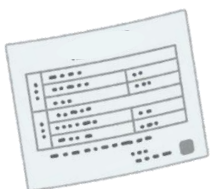
² นอกเหนือจากการเจ็บกล้ามเนื้อและกล้ามเนื้ออ่อนแรงซึ่งพบได้ค่อนข้างบ่อยคือ ประมาณร้อยละ 5-10 ของผู้ใช้ยา ยาสแตตินยังอาจทำให้กล้ามเนื้อลายสลายได้ แต่มีโอกาสมพบได้น้อยมาก เช่น พบได้ประมาณ 3 คนในผู้ที่ใช้ยา 2 แสนคน (0.0015%)

ตัวอย่างผลข้างเคียงจากยา

ผลข้างเคียง	ยาที่เป็นสาเหตุ	กลไกการเกิด
ไอ 	ยาลดความดันเลือด เช่น อินาลาพริล	การสะสมของสารก่อการอักเสบในลำคอ
ปัสสาวะลำบาก 	ยาที่มีความสัมพันธ์กับผื่น เช่น มอร์ฟิน ยาต้านการซึมเศร้า เช่น อะมิทริปทีน ยาแก้แพ้ เช่น ไดเฟนไฮดรามีน 	ลดการบีบตัวของกระเพาะปัสสาวะ หรือลดการคลายตัวของหูรูดกระเพาะปัสสาวะ
ใจสั่น 	ยาลดความอ้วน เช่น เฟนเทอมีน ยาไทรอยด์ฮอร์โมน ยาต้านการซึมเศร้า เช่น ฟลูออกซิทีน	กระตุ้นระบบประสาทซิมพาเทติก หรือ ต้านระบบประสาทพาราซิมพาเทติก
ปัสสาวะเหลืองจัดหรือเป็นสีส้มหรือน้ำตาลแดง 	ยารักษาวัณโรค เช่น ไรแฟมพิซิน วิตามินบี 2 (ไรโบฟลาวิน) หรือ วิตามินบีรวม ยาระบาย เช่น มะขามแขก (เซนนา) 	เป็นสีของยาหรือสีของสารที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของยาในร่างกาย ไม่มีอันตรายแต่อย่างใด
น้ำหนักเพิ่ม 	ยาต้านการซึมเศร้า เช่น เซอร์ทราลีน ยาเบาหวาน เช่น อินซูลิน กลีซฟีไซด์ ยากุมกำเนิดชนิดเม็ด ยากันชัก เช่น กาบาเพนติน พริกาบาลิน ยาสเตียรอยด์ เช่น เดกซาเมทาโซน	ช่วยการเจริญอาหาร หรือช่วยเพิ่มการสะสมไขมันในร่างกาย
น้ำหนักลด 	ยาไทรอยด์ฮอร์โมน	เพิ่มการเผาผลาญในร่างกาย

ตัวอย่างผลข้างเคียงจากยา

ผลข้างเคียง	ยาที่เป็นสาเหตุ	กลไกการเกิด
พลัด ตก หกล้ม	ยากล่อมประสาท เช่น โคลนาซีแพม โดยเฉพาะเมื่อใช้กับผู้สูงอายุ	กดระบบประสาท ส่วนกลาง และทำให้ เสียการทรงตัว
ตื่นเต้น กระสับ กระส่าย ชัก	ยาแก้แพ้บางชนิด เช่น คลอร์เฟนิรามีน เมื่อใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ	กระตุ้นระบบ ประสาทส่วนกลาง (ซึ่งตรงข้ามกับฤทธิ์ ตามปกติที่กดระบบ ประสาทส่วนกลางที่ ทำให้ง่วง ซึม)
ตกขาวใน ผู้หญิง จากเชื้อราใน ช่องคลอด	ยาปฏิชีวนะ เช่น อะซิโทรมัยซิน	ยาปฏิชีวนะทำลาย แบคทีเรียประจำถิ่น ในช่องคลอด ทำให้ เชื้อราเจริญเติบโต และเกิดตกขาว
โรคเชื้อราใน ปากของทารก ที่ดื่มนมแม่	มารดาใช้ยาปฏิชีวนะ เช่น เซฟาโลสปอริน	ยาผ่านสู่น้ำนม แล้ว ไปทำลายแบคทีเรีย ประจำถิ่นในช่อง ปากของทารก ทำให้ เชื้อราเจริญเติบโต
กรดไหลย้อน ใน สตรีมีครรภ์	ยาธาตุเหล็ก ยาเม็ดแคลเซียม เช่น แคลเซียมคาร์บอเนต ยาปฏิชีวนะ เช่น อิริโทรมัยซิน	ระคายเคือง ทางเดินอาหาร
โรคเกาต์ กำเริบ	ผู้เป็นโรคเกาต์ที่ได้รับยาขับปัสสาวะ เช่น ไฮโดรคลอโรไทอะไซด์	ทำให้กรดยูริก ในเลือดเพิ่มสูงขึ้น

